

Metodická pomocná inštrukcia pre vypracovanie a posudzovanie dokumentácie z archeologických výskumov

platnosť:

od 1. apríla 2011

Zodpovedné inštitúcie:

- Archeologická rada pri Ministerstve kultúry Slovenskej republiky
- Pamiatkový úrad Slovenskej republiky

Relevantné predpisy:

- zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov
(ďalej len „zákon“)
- vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov
(ďalej len „vyhláška“)

Nahradenie metodických materiálov:

- metodická pomocná inštrukcia Pamiatkového úradu Slovenskej republiky a krajských pamiatkových úradov z januára 2004
- metodická pomocná inštrukcia Archeologickej rady pri Ministerstve kultúry Slovenskej republiky
- Smernice oddelenia dokumentácie a vedeckých skladov Archeologického ústavu SAV, časť „Obsah výskumnej správy (MVS a VVS)“ a „Formálna úprava výskumnej správy“

Táto metodická pomocná inštrukcia (ďalej len „MPI“) bola spracovaná za účelom štandardizácie vyhotovenia výskumnej dokumentácie archeologického výskumu. Predstavuje minimálny štandard odbornej úrovne výskumnej dokumentácie, ako aj návod na interpretáciu jednotlivých ustanovení vyhlášky. Pre interné potreby inštitúcie môže byť jej obsah a rozsah nad požadovaný rámec upravený a doplnený v zmysle interných predpisov.

Ostatná citovaná literatúra a pramene použité pre text a prílohovú časť MPI sú uvedené v zozname v závere materiálu.

Stanovisko Pamiatkového úradu Slovenskej republiky k výskumnej dokumentácii, vydané v zmysle § 7 ods. 5 vyhlášky môže preskúmať Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) na základe posúdenia výskumnej dokumentácie Archeologickou radou, ktorá je poradným orgánom ministerstva pre archeologické výskumy.

Táto MPI môže byť priebežne dopĺňaná dodatkami.

Základné pojmy

Archeologický výskum je podľa § 36 ods. 1 zákona súhrn odborných činností zameraných na vyhľadávanie, identifikáciu, vyhodnocovanie, dokumentáciu a záchranu archeologických nálezov a archeologických nálezísk ako aj vyhľadávanie a zber hnutelných archeologických nálezov na povrchu zeme, v zemi a pod vodou.

Archeologický výskum je odbor pamiatkového výskumu (§ 35 ods. 1, 2, 4 zákona). Záchranný výskum (§ 37 zákona) a výskum na vedecké a dokumentačné účely (§ 35 ods. 1 zákona) sú špecifickými poddruhmi archeologického výskumu. K záchrannému výskumu možno priradiť aj vyzdvihnutie nepredvídaného nálezú (§ 40 ods. 3). Osobitným spôsobom realizácie archeologického výskumu je vyhľadávanie archeologických nálezov nedeštruktívnymi metódami a zber hnutelných nálezov – tzv. prieskum.

Archeologický výskum je podľa § 36 ods. 2 zákona oprávnený vykonávať Archeologický ústav SAV; iná právnická osoba iba na základe oprávnenia vydaného ministerstvom.

Výskumná dokumentácia je v zmysle § 7 ods. 1 vyhlášky dokladom skutočne vykonaných prác, realizovaných v jednom odbore alebo vo viacerých odboroch pamiatkového výskumu. Je základným dokumentom vedeckého výskumu, druhom prípravnej a projektovej dokumentácie pre obnovu národných kultúrnych pamiatok a úprav nehnuteľností v pamiatkových územiach, podkladom pre územnoplánováciu dokumentáciu územia a podkladom pre spracovanie územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia. Musí obsahovať minimálne náležitosti v zmysle vyhlášky.

Výskumná dokumentácia archeologického výskumu (ďalej len „výskumná dokumentácia“) je základným dokumentom a dokladom skutočne vykonaných prác v súvislosti s archeologickým výskumom. Predstavuje opis a dokumentáciu terénneho výskumu a jeho výsledkov po skončení výskumu v teréne ako minimálne spracovanie a vyhodnotenie získaného nálezového materiálu. Výskumná dokumentácia pozostáva z dvoch častí.

Primárna dokumentácia obsahuje:

- dokumentáciu terénneho výskumu a opis jeho výsledkov,
- dokumentáciu stratigrafických jednotiek (vrstvy, kontexty, objekty, hroby),
- dokumentáciu nálezových situácií a okolností odkrývania.

Sekundárnou dokumentáciou je spracovanie a vyhodnotenie získaného materiálu po ukončení výskumu v teréne.

Odovzdanie výskumnej dokumentácie

Podľa § 39 ods. 9 zákona odovzdáva jedno vyhotovenie výskumnej dokumentácie vlastník alebo ten, kto vykonáva výskum na vedecké a dokumentačné účely krajskému pamiatkovému úradu a jedno vyhotovenie archeologickému ústavu. V prípade záchranných výskumov a výskumov vyvolaných obnovou kultúrnej pamiatky teda odovzdáva výskumnú dokumentáciu vlastník; v prípade výskumu na vedecké a dokumentačné účely realizátor výskumu. O lehote odovzdania výskumnej dokumentácie rozhodne krajský pamiatkový úrad.

Ochrana autorských práv

S predloženou výskumnou dokumentáciou je možné narábať iba v súlade so zákonom č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov. Výskumná dokumentácia je v zmysle autorského zákona vedecké dielo a v tomto kontexte je potrebné narábať aj s jej údajmi. Údaje z výskumnej dokumentácie je možné použiť výhradne na výkon štátnej správy. Podmieniť takéto použitie súhlasom autora alebo zamestnávateľa (v prípade zamestnaneckého diela) je neprípustné. Na použitie výskumnej dokumentácie na vedecké účely sa vyžaduje súhlas autora.

Vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010 Z. z.

§ 10 Dokumentácia archeologického výskumu

Dokumentácia archeologického výskumu obsahuje najmä:

- a) základné údaje o archeologickom nálezisku,
- b) údaje o zadaní, metóde, spracovaní a organizácii výskumu,
- c) topografický, geologický a pedologický opis archeologického náleziska,
- d) históriu a poznatky z predchádzajúcich výskumov archeologického náleziska,
- e) výškopisné a polohopisné zameranie plochy archeologického výskumu v normovanom systéme, lokalizáciu archeologického náleziska na aktuálnej katastrálnej mape a výseku mapy v mierke 1 : 10 000,
- f) opis výskumných prác, nálezových kontextov a vybraných nálezov a preskúmaných objektov v denníku archeologického výskumu a v nálezových listoch alebo v odbornom denníku,
- g) fotografickú dokumentáciu a kresbovú dokumentáciu archeologického náleziska v priebehu výskumu, najmä jeho plány, kresby a profily, z ktorých musia byť zrejmé a nezameniteľné priestorové súvislosti a archeologické situácie skúmaného územia,
- h) fotografickú dokumentáciu a grafickú dokumentáciu vybraných hnutelných archeologických nálezov,
- i) inventarizačný súpis všetkých hnutelných archeologických nálezov vo forme prírastkového katalógu obsahujúci stručný odborný opis nálezov,
- j) odborné posudky, primerané podľa potreby povahy nálezov,
- k) údaje o použitých podkladoch, prameňoch a literatúre,
- l) opis priebehu a fotografickú dokumentáciu alebo grafickú dokumentáciu základného konzervovania a reštaurovania nálezov, použité prípravky a metódy,
- m) administratívnu agendu výskumu, najmä rozhodnutie, záväzné stanovisko alebo stanovisko krajského pamiatkového úradu, zápisnice z komisií a obhliadok, oznámenie o začatí výskumu a oznámenie o skončení výskumu,
- n) zoznam fotografickej a kresbovej dokumentácie,
- o) vyhodnotenie výsledkov výskumu v písomnej a grafickej podobe,
- p) návrh režimu ochrany a možnej prezentácie archeologického náleziska.

Obsah výskumnej dokumentácie – komentár

a) základné údaje o archeologickom nálezisku:

- *obec* (uviesť aj starší názov), *časť obce*, *katastrálne územie*, *parcelné čísla* v zmysle rozhodnutia KPÚ, *poloha* (podľa údajov v Základnej mape (ZM) SR a tiež zaužívaný názov, podľa ktorého môže byť lokalita evidovaná a známa odbornej verejnosti), *okres*, *kraj*;
- *druh náleziska* (vhodná je terminológia z karty vstupných dát CEANS – príloha 1), *datovanie*;
- v prípade výskumu na evidovanej kultúrnej pamiatke alebo v pamiatkovom území aj *číslo Ústredného zoznamu pamiatkového fondu* vrátane indexu pamiatkového objektu, *názov národnej kultúrnej pamiatky* a *druh a názov pamiatkového územia*;
- *absolútne zemepisné súradnice*, ak sú známe (napr. WGS-84 alebo súradnice S-JTSK).

b) údaje o zadaní, metóde, spracovaní a organizácii výskumu:

- *druh výskumu* (pamiatkový, pre vedecké a dokumentačné účely, záchranný so špecifikáciou: predstihový, počas stavebných prác, záchrana nepredvídaného nález),
- *číslo rozhodnutia pamiatkového úradu alebo krajského pamiatkového úradu*. Pri výskume na vedecké a dokumentačné účely aj *číslo dekrétu Archeologickej rady* Ministerstva kultúry a cestovného ruchu Slovenskej republiky,
- *doba trvania terénnych prác*,
- *názov stavby, investor, prípadne projekt*, v rámci ktorého sa výskum vykonáva,
- *oprávnená právnická osoba*, ktorá výskum vykonáva,
- *personálne obsadenie*: vedúci výskumu (osoba s osvedčením o osobitnej odbornej spôsobilosti), spoluriešitelia, technici,
- *použitá metóda terénneho výskumu, rozloženie a spôsob označovania plošných jednotiek výskumu* (sond, kvadrantov, sektorov, rezov a pod.), *spôsob označovania vrstiev a nehnuteľných nálezov* (stratigrafických jednotiek)
- *využitie iných druhov výskumov a analýz*,
- *organizácia výskumných prác a podiel jednotlivých pracovníkov* na výskume.

c) topografický, geologický a pedologický opis archeologického náleziska:

Opisujú sa významné geografické prvky náleziska a jeho okolité strategické a komunikačné dominanty, historické aj súčasné. Ďalej je potrebné priestorovo a výškovo popísať umiestnenie náleziska v teréne s určením svetových strán vzhľadom k významným terénnym prvkom, prípadne k prvkom infraštruktúry a osídlenia.

Poloha náleziska sa geograficky vyhodnocuje podľa terminológie Atlasu Slovenskej socialistickej republiky, máp na Geoportáli Úradu geodézie, kartografie a katastra SR alebo máp na mapovom serveri Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra¹ a karty CEANS (*príloha 1*), časť geografické prostredie. Je nutné sústrediť sa najmä na holocénné sedimenty. Dokumentujú sa geologické pomery, pedologická charakteristika súčasných pôdných pomerov alebo v prípade pochovaných pôdných horizontov a prírodných sedimentov datovaných archeologickými metódami je žiaduce urobiť aj účelovú pedologickú analýzu na archeologickom nálezisku.

Odporúčané pramene: *Pelíšek 1961; Čurlík/Šurina 1998*.

d) história a poznatky z predchádzajúcich výskumov archeologického náleziska:

Je potrebné zhrnúť známe údaje o nálezisku a informácie o prechádzajúcich výskumoch lokality v chronologickom poradí s uvedením trvania jednotlivých výskumných sezón a citáciou prameňov a literatúry, prípadne treba uviesť stručné údaje o histórii bezprostredného okolia náleziska a skúmanej národnej kultúrnej pamiatky. V prípade doteraz neskúmanej lokality obsahuje táto časť súpis archeologických aktivít v bezprostrednom okolí, eventuálne ojedinelé nálezy.

e) výškopisné a polohopisné zameranie plochy archeologického výskumu v normovanom systéme, lokalizácia archeologického náleziska na aktuálnej katastrálnej mape a výseku mapy v mierke 1 : 10 000:

Plocha výskumu sa vyznačí na aktuálnej katastrálnej mape na základe polohopisného zamerania v normovanom systéme metódou ortogonálnou, polárnou, alebo pomocou GPS. Poloha náleziska na základnej mape v mierke 1:10000 sa určuje pomocou vzdialenosti v mm od východnej a severnej sekčnej čiary príslušného mapového listu (*pozn.: Priestorová identifikácia archeologických nálezisk pomocou údajov x a y a príslušnej základnej mapy bola doteraz*

¹ Zdroj: http://www.geology.sk/index.php?pg=geois.mapovy_server

nesprávne nazývaná v metodických príručkách na vypracovanie výskumnej dokumentácie niektorých inštitúcií ako „Křovákov systém“).

Ak zo základnej mapy 1:10000 nie je čitateľné umiestnenie archeologického náleziska, odporúča sa doplniť mapové podklady o mapy širších vzťahov v mierkach 1 : 25 000 alebo 1 : 50 000. V prípade použitia digitálnej podkladovej mapy, resp. digitálnej mapy transformovanej do rastrovej formy musí mať mapa grafickú mierku a prípadná veľkostná transformácia musí zreteľne zobrazovať všetky prvky danej mapy.

Pri väčšej ploche sa zakresľuje polygón plochy výskumu (stavby), pri líniových stavbách čiara.

Geodeticky sa zameriavajú základné body plochy výskumu v systéme jednotnej trigonometrickej siete katastrálnej (JTSK) alebo určujú absolútnymi geografickými súradnicami (napr. využitím systému WGS 84). Geodetické práce môže vykonávať aj osoba bez osobitnej odbornej spôsobilosti. Geodetická dokumentácia archeologického výskumu musí mať tlačenu a digitálnu formu (napr. v dwg alebo v dgn).

Dokumentácia musí mať technickú správu v ktorej je uvedený postup geodeta pri zameriavaní, t.j. použitú metódu (GPS, polárna, ortogonálna), použitý súradnicový a výškový systém, zoznam použitých bodov, ich číslo, súradnice x,y,z a popis bodu, presnosť zamerania (minimálne III. trieda presnosti, t.j. povolená stredná polohová chyba 14 cm).

Archivácia geodetickej dokumentácie a údaje o mieste uloženia poľných náčrtov a formulárov s výpočtami, ktoré sú nevyhnutné pri kontrole prípadnej chyby zamerania sa vyžadujú pri dôležitejších výskumoch (NKP, dlhodobé výskumy, výskumy významných lokalít, výskumy pre vedecké a dokumentačné účely).

f) opis výskumných prác, nálezových kontextov a vybraných nálezov a preskúmaných objektov v denníku archeologického výskumu a v nálezových listoch alebo v odbornom denníku:

Denník archeologického výskumu (technický denník) je základným dokumentom výskumnej dokumentácie. Obsahuje denné administratívno-technické záznamy o organizácii práce, personálnom obsadení, údaje o klimatických pomeroch na nálezisku, mimoriadnych udalostiach počas výskumu a záznamy o priebehu prác na jednotlivých častiach skúmanej plochy. Je dokladom časového, personálneho a pracovného rozsahu výskumu.

Nálezové listy² (vzory v prílohe 4) alebo odborný denník sú základným dokumentom nehnuteľných archeologických nálezov s opisom a prípadne náčrtom zachytených nálezových situácií. Obsahuje základné informácie o výskume v rámci sond/sektorov, o objektoch (hroboch) alebo sídliskových vrstvách (stratigrafických jednotkách) a sprievodných huteľných nálezoch v jednotlivých kontextoch. Vedie sa priebežne, s odvolaním sa na vykonanú kresbovú a fotografickú dokumentáciu, evidenciu súvisiacich huteľných nálezov a odobratých vzoriek. Opis má byť výstižný a objektívny (vhodné je odčleniť objektívny popis od subjektívnej interpretácie), aby umožňoval spätnú rekonštrukciu nálezovej situácie. Odporúča sa využívať vzory nálezových listov podľa príloh tejto MPI; pri popise materiálu depozitov používať slovenské technické normy (STN 72 1001³, s. 10nn).

g) fotografická dokumentácia a kresbová dokumentácia archeologického náleziska v priebehu výskumu, najmä jeho plány, kresby a profily, z ktorých musia byť zrejmé a nezameniteľné priestorové súvislosti a archeologické situácie skúmaného územia:

Grafická dokumentácia musí obsahovať celkový plán preskúmanej plochy (mierka 1:50 až 1:500) s vyznačením preskúmaných častí (sond, sektorov, plôch). V prípade, že celkový plán

² Nálezové listy sú prostriedkom terénnej dokumentácie. Pokiaľ sú vypracované po ukončení výskumu na to, aby poskytl celkový obraz o jednom náleze, stávajú sa súčasťou vyhodnotenia archeologického výskumu.

³ Slovenské technické normy možno zakúpiť na Slovenskom ústave technickej normalizácie. Bližšie údaje sú na internetovej stránke <http://www.sutn.sk/default.aspx>.

bol vyhotovený polohopisným zameraním objektov elektronicky (teodolitom, 3D scannerom, GPS), súčasťou výskumnej dokumentácie na CD/DVD nosiči musí byť aj celkový plán preskúmanej plochy vyhotovený v digitálnej podobe vo vektorovom formáte (*.dgn, *.dwg alebo *.dxf formáte) a technická správa (pozri bod e). Výskumná dokumentácia musí obsahovať aj plány všetkých sond, objektov/hrobov v pôdoryse s profilmi, prípadne rezmi v mierke 1:10 až 1:50). Graficky sa zaznamenajú aj pôvodné polohy a situácie vybraných hnutelných nálezov, ako aj miesta odobratia vzoriek na odborné analýzy. Jej súčasťou sú aj plány realizovaných geofyzikálnych zameraní. Každý plán grafickej dokumentácie musí mať popisku s úplnými údajmi (identifikácia výskumu: obec, poloha, rok výskumu; identifikácia plošnej jednotky výskumu: číslo sondy/rezu/kvadrantu..., identifikácia objektu dokumentácie: nález/vrstva/kontext, výškový údaj a orientácia na svetové strany, mierka, legenda s materiálovým aj determináčným popisom, dátum vyhotovenia, autor kresby). Plány musia byť číslované a vedené v samostatnom zozname.

Fotodokumentácia má digitálnu a tlačенú formu.

Digitálnu formu fotodokumentácie predstavujú zdrojové digitálne snímky v požadovanom rozlíšení 5 megapixelov a ostatné digitálne záznamy alebo naskenované diapozitívy a negatívy s min. rozlíšením 3600 dpi alebo farebné a čiernobiele snímky z negatívov s min. rozlíšením 300 dpi (minimálna veľkosť fotografií pri skenovaní by mala byť 13x18 cm) uložené ako uzavretý osobitný súbor popri elektronickej verzii tlačenej podoby výskumnej dokumentácie na príslušnom elektronickej médiu .

Fotografiou v tlačenej podobe sa podľa § 1 ods. 3 vyhlášky rozumie farebná fotografia s minimálnymi rozmermi 6 x 9 cm

h) fotografická dokumentácia a grafická dokumentácia vybraných hnutelných archeologických nálezov:

Nálezy dôležité pre datovanie a interpretáciu náleziska sa pre výskumnú dokumentáciu dokumentujú v primeranej kvalite, v reštaurovanom stave, so stručným popisom, ktorý musí obsahovať inventárne číslo nálezu/nálezov a grafickou (fotografie) alebo textovou (kresby – originály alebo identické kópie) mierkou.

Keramika, sklo: profil, pri zdobených črepoch a celých nádobách frontálny pohľad

Kovové a kostené nálezy, drobné nálezy: pohľad(y) a prierez(y)

Stavebné prvky, plastika: pohľad(y) a prierez(y)

i) inventarizačný súpis všetkých hnutelných archeologických nálezov vo forme prírastkového katalógu, obsahujúci stručný odborný opis nálezov:

Evidencia všetkých hnutelných archeologických nálezov sa vedie priebežne formou prírastkového katalógu v písanej aj digitálnej tabuľkovej forme, z ktorej sa odporúča vyhotoviť druhové prírastkové katalógy (drobné predmety, keramika, zvieracie kosti, ľudské kosti, archeobotanické vzorky, vzorky na iné analýzy, objekty vyberané in situ a pod.) Záznam v prírastkovom katalógu musí mať samostatné číslo, stručný opis, miesto nálezu, dátum a podľa potreby v poznámke aj vysvetľujúci údaj.

Všetky nálezy musia byť identifikovateľné samostatným prírastkovým číslom, nezameniteľným s ostatnými nálezmi. Pokiaľ je viac kusov nálezov zaradených pod jedným prírastkovým číslom, je nutné uviesť ich počet. V ďalšom spracovaní sa odporúča využiť niektorý z databázových softvérov.

j) odborné posudky, primerané podľa potreby povahy nálezov:

Autorizované odborné expertízy sú súčasťou výskumnej dokumentácie a tvoria jej prílohy. Časovo náročné analýzy a expertízy sa môžu k výskumnej dokumentácii priložiť aj dodatočne.

k) údaje o použitých podkladoch, prameňoch a literatúre:

Autor výskumnej dokumentácie musí formou citovania a priloženého zoznamu uviesť použité zdroje informácií (literatúru, výskumné dokumentácie, ústne informácie a i.).

l) opis priebehu a fotografická dokumentácia alebo grafická dokumentácia základného konzervovania a reštaurovania nálezov, použité prípravky a metódy:

Táto súčasť výskumnej dokumentácie je písomným dokladom konzervačného a reštaurátorského zabezpečenia pri výskume získaných hnutelných nálezov zo strany vykonávateľa výskumu. Spracuje ju reštaurátor / konzervátor, podľa možnosti formou konzervačného listu.

m) administratívna agenda výskumu, najmä rozhodnutie, záväzné stanovisko alebo stanovisko krajského pamiatkového úradu, zápisnice z komisií a obhliadok, oznámenie o začatí výskumu a oznámenie o skončení výskumu:

Správny akt vydaný krajským pamiatkovým úradom (prípadne Pamiatkovým úradom SR) získa oprávnená osoba od investora výskumu alebo stavebníka. K administratívnej agende výskumu patria aj kópie zápisov v stavebnom denníku a zápisy osôb vykonávajúcich pamiatkový dohľad. V prípade, keď sa na výskume nerealizovala vstupná a záverečná odborná komisia a k výskumu nebol prizvaný príslušný garant Archeologickej rady MK SR, je túto skutočnosť potrebné vo výskumnej dokumentácii uviesť. Súčasťou výskumnej dokumentácie je kópia CEANS karty (príloha 1), vyplnenej podľa príslušných pokynov (*Bujna/Kuzma/Jenis 1993*), ktorá sa zároveň posielala do centrálnej evidencie Archeologickému ústavu SAV, ktorý v zmysle § 41 ods. 1 zákona vedie Centrálnu evidenciu archeologických nálezísk na Slovensku..

n) zoznam fotografickej a kresbovej dokumentácie:

Výskumná dokumentácia obsahuje samostatné zoznamy fotografickej dokumentácie, zoznamy plánov a kresieb. Fotografie, kresby a plány musia byť priebežne číslované a tieto údaje sa uvádzajú v odbornom denníku alebo v nálezových listoch.

o) vyhodnotenie výsledkov výskumu v písomnej a grafickej podobe:

Vyhodnotenie je autorským výstupom vedúceho výskumu, ktoré podáva časové zaradenie a interpretáciu preskúmaných objektov a situácií. Je dominantnou časťou výskumnej dokumentácie. Text vyhodnotenia dopĺňajú grafické prílohy.

V prípade rozsiahlych odkryvok je vyhodnotenie žiaduce vypracovať pre jednotlivé plošné jednotky výskumu a následne pre celú plochu výskumu. Ak ide o viacfázovú alebo polykultúrnu lokalitu je potrebné vyhodnotiť časové úseky osobitne aj v grafickej podobe (plány umiestnenia objektov patriacich jednému obdobiu). Pokiaľ to vyplýva z metodiky výskumu, vypracovať diagram („*Harris matrix*“) vzťahov jednotlivých stratigrafických jednotiek. Rovnako treba vyhodnotiť funkciu lokality vo vzťahu k historickej krajine alebo urbanistickému prostrediu.

Vyhodnotenie časového zaradenia (slohová analýza) murovanej architektúry musí korešpondovať so zaužívaným značením stavebno – historického výskumu (príloha 2)⁴.

p) návrh režimu ochrany a nožnej prezentácie archeologického náleziska.

Návrh obsahuje spôsob zabezpečenia preskúmanej plochy po ukončení výskumnej sezóny a odporúčanie spôsobu jeho nožnej ochrany a návrh prípadnej prezentácie. Špecifikuje pamiatkovú hodnotu archeologického náleziska, prípadne jeho skúmanej časti.

⁴ Nakolko tento materiál uvádza ako najstaršiu architektúru ako „predrománsku“, pre včasnohistorické objekty (mladšia doba železná, doba rímska) treba použiť odlišnú farbu (podľa možnosti fialovú) a jej odtiene; pre čiernobiele zobrazenie šikmú šrafúru zľava doprava.

Formálna stránka výskumnej dokumentácie:

V zmysle ustanovení § 7 vyhlášky:

ods. 4: Výskumná dokumentácia sa odovzdáva ako uzavretý dokument s číslovanými stranami. Súčasťou každej výskumnej dokumentácie je aj jej elektronická verzia, ktorá musí byť obsahovo totožná s vytlačenou verziou. Elektronická verzia sa odovzdáva inštitúciám podľa § 39 ods. 9 zákona vo formáte zabraňujúcom zmene údajov.

Pretože k výskumnej dokumentácii bude priložené stanovisko pamiatkového úradu, odporúčame dať k dokumentu zviazať aj prázdny euroobal alebo vytvoriť na vnútornom obale záložku, kde toto stanovisko možno vložiť. Najbežnejším používaným formátom zabraňujúcim zmenu údajov je formát *pdf*. Na CD/DVD nosiči okrem predpísanej verzie výskumnej dokumentácie môžu byť aj doplnkové informácie, napríklad fotodokumentácia alebo zamerania, tieto však rovnako musia obsahovať popisy podľa tejto MPI.

ods. 5: Pamiatkový úrad vydá ku každej výskumnej dokumentácii stanovisko k výsledkom výskumu.

Výskumná dokumentácia archeologických výskumov predpísaných alebo povolených krajským pamiatkovým úradom po 15. júni 2010 musí obsahovať súhlasné stanovisko Pamiatkového úradu SR. Stanoviská bude Pamiatkový úrad SR vydávať na základe posudkov Subkomisie odborného-metodického komisie Pamiatkového úradu SR pre archeológiu⁵.

ods. 6: Výskumná dokumentácia, spracovaná viacerými fyzickými osobami, obsahuje určenie spracovateľského podielu k jednotlivým častiam výskumnej dokumentácie tak, aby bolo možné nezameniteľne určiť charakter a výsledok vykonanej odbornej činnosti fyzickej osoby, ktorá sa podieľala na spracovaní výskumnej dokumentácie.

Mená fyzických osôb k jednotlivým kapitolám/podkapitolám musia byť uvedené v obsahu výskumnej dokumentácie a zaznamenané priamo v texte dokumentu. Rovnako všetka grafická dokumentácia musí byť označená menom autora.

Titulný list

Výskumná dokumentácia má štandardný titulný list (*vzor v prílohe 3*). Musí obsahovať mená autora/autorov dokumentácie, názov výskumu/stavby (musí sa zhodovať s názvom uvedeným v správnom akte krajského pamiatkového úradu/pamiatkového úradu) a rok spracovania výskumnej dokumentácie. V rovine odporúčania je uvedenie © inštitúcie, ktorá výskum vykonala spolu s formulou, upozorňujúcou na autorské práva a potrebu písomného súhlasu autora/autorov v prípade reprodukovania diela alebo niektorej jej časti.

Výskumná dokumentácia musí byť opatrená vlastnoručnými podpismi spracovateľa výskumnej dokumentácie a vedúceho výskumu (osoby s osvedčením o osobitnej odbornej spôsobilosti) a pečiatkou oprávnenej právnickej osoby.

⁵ Vzhľadom na skúsenosti Pamiatkového úradu SR v oblasti posudzovania výskumných dokumentácií iných odborov pamiatkového výskumu sa javí ako najpraktickejší variant odovzdávania výskumných dokumentácií mechanizmus, podľa ktorého oprávnená osoba, ktorá výskum vykonala, zašle výskumnú dokumentáciu Pamiatkovému úradu SR, ktorý jej ju spolu so stanoviskom vráti, a potom ju možno odovzdať investorovi alebo krajskému pamiatkovému úradu. Táto možnosť bola realizátorom archeologického výskumu odporúčaná listom ministerstva č. MK-2697/2010-51/14514 zo dňa 22.10.2010

Obsah

V úvode výskumnej dokumentácie sa nachádza obsah s jasne definovanou štruktúrou výskumnej dokumentácie, sem možno priamo uviesť mená spoluautorov.

Prílohy výskumnej dokumentácie

Denníky a nálezové listy výskumu je potrebné priložiť v origináli alebo v kvalitnej fotokópii, rovnako kresbovú dokumentáciu z terénu. Fotografická dokumentácia v tlačenej forme musí byť dostatočne čitateľná, čiernobiele fotokópie sú neprípustné.

Pramene:

Centrálna evidencia archeologických nálezísk na Slovensku. Karta vstupných dát CEANSR.
Archeologický ústav SAV, Nitra 1995.

Cheben, I.: *Metodická pomocná inštrukcia.* In: Informátor XVI/2005/1, 12-14.

Mapový server Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra. Na internetovej stránke ŠGÚDŠ
http://www.geology.sk/index.php?pg=geois.mapovy_server

Metodická pomocná inštrukcia Pamiatkového úradu Slovenskej republiky a krajských pamiatkových úradov pre vypracovanie a posudzovanie výskumnej dokumentácie z archeologických výskumov ako doplňujúci odborný-metodický podklad k Zákonu 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu a Vyhláske Ministerstva kultúry SR č. 16/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu. Pamiatkový úrad SR. Bratislava 2004.

Slovenská technická norma 72 1001 *Klasifikácia zemín a skalných hornín* z roku 2010.

Smernice oddelenia dokumentácie a technických skladov. Archeologický ústav SAV, Nitra 2003.

Ševčíková, E.: *Usmernenie Pamiatkového úradu SR pre spracovávanie dokumentácie pamiatkového architektonicko – historického výskumu.* Bratislava 2004.

Literatúra:

Atlas Slovenskej socialistickej republiky IV. Bratislava 1980.

Bujna, J./Kuzma, I./Doliak, D./Jenis, J.: *Centrálna evidencia archeologických nálezísk na Slovensku – projekt systému.* In: Slovenská archeológia 41, 1993, 367-390.

Císař, J a kol.: *Mapování.* Praha 1966.

Čurlík, J./Šurina, B.: *Príručka terénneho prieskumu a mapovania pôd.* Bratislava 1998.

Pelíšek, J.: *Atlas hlavních půdních typů ČSSR.* Praha 1961.

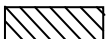

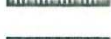

CENTRÁLNA EVIDENCIA ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZÍSK NA SLOVENSKU							Číslo karty													
Karta vstupných dát																				
Číslo lokality			Súradnice																	
Stupeň lokalizácie			Č. záznamu		° ' " f ° ' "															
Ústredný zoznam KP:			Unifikovaný názov pamiatky																	
OBEC			Geoekologický celok																	
St. názov			Časť obce	Poloha	Okres															
Parcelné číslo, kataster																				
Vlastník			Užívateľ																	
Pamiatka ☐ nadzemná ☐ podzemná			NADM. VÝŠKA min: max:																	
relatívne prevýšenie v m		GEOGRAFICKÉ PROSTREDIE				charakteristika														
☐ rovina (0-30)	☐ pahorkatina (31-100)	☐ vrchovina (101-310)	☐ hornatina (311-640)	☐ neurčené	☐ breh	☐ dno doliny	☐ dolina	☐ duna	☐ chrbát	☐ jaskyňa	☐ kopec	☐ močiar	☐ niva	☐ ostroh	☐ svah	☐ temeno	☐ terasa	☐ vodná plocha	☐ vodný zdroj	iné: <input type="text"/>
Sklon na:		TERÉN		☐ lúka	☐ orná pôda	☐ zalesnený	☐ zastavaný	☐ priem. využívaný			☐ nevyužitá pôda	iné: <input type="text"/>								
PÔDA		druh:	☐ piesočnatá	☐ hlinitá	☐ ílovitá	☐ nezistený														
typ:		podložie:																		
Rozloha v ha		<input type="text"/>	presná	<input type="text"/>	približná	<input type="text"/>	neurčená													
ZACHOVANOSŤ LOKALITY				ZAMERANIE LOKALITY				uloženie												
☐ porušená	☐ neporušená	☐ ohrozená	☐ nedostupná	☐ zničená	☐ skúmaná	☐ Topografické ☐ Geofyzikálne ☐ Letecké snímky														
Por. č.	Hlásenie	Prieskum	Výskum	Autor	N. S. č.	Ulož. dokum.	Ulož. mat.													

(podľa: Karta vstupných dát CEANSR, Archeologický ústav v Nitre 2008)

Ďalšie údaje a návrhy		
Literatúra		
Údaje ku dňu	Autor karty	Dňa
Výsek z mapy		

Slohová analýza
(podľa Ševčíková 2004)

Príloha 2

Včasnohistorické murivá						
Predrománsky a románsky sloh						
Gotický sloh						
Renesančný sloh						
Barokový sloh						
Klasicistický sloh						
Historizujúci sloh 19. st. a secesia						
20. st. po secesii, moderna a novšie úpravy						

miesto fotozáberu < 1

**Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied
v Nitre**

Výskumná dokumentácia

č. 13 953/98

výskum

VEL'KÝ KÝR

"Násypový Sek"

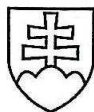
10. 7. - 14. 8. 1998

**Vedúci výskumu:
Technický pracovník:**

**Dr. Ivan Kuzma
Peter Červeň
Martin Bartík**

Prírastkové č. výskumu: 89/97

Titulná strana výskumnej dokumentácie

PAMIATKOVÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY
Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava

Výskumná dokumentácia z archeologického výskumu

NKP ČIERNY HRAD č. ÚZPF 1587/1
v k. ú. Zlatno, Velčice, okr. Zlaté Moravce

Schválila:

PhDr. Katarína Kosová

Vedúci výskumu:

Mgr. Slavomír Katkin

Spracovateľ výskumu a dokumentácie:

Mgr. Renata Glaser-Opitzová
Mgr. Marek Bratský

Číslo výskumnej dokumentácie:

PÚ-10/1458-1/5948

Bratislava:

2010

Nálezové listy

Príloha 4

(podľa: Metodická pomocná inštrukcia PÚ SR 2004, vzor 6, vzor 8)

Nálezový list č.

Obec, časť obce, katastrálne územie:

Poloha:

Druh náleziska:

± 0,0 bod výskumu:

Rok výskumu:

Vedúci výskumu:

Hrob č.:

Sonda:

Sektor:

Vrstva:

Kontext:

Objekt č.:

Poloha:

Úprava hrobu:

kostry:

Orientácia:

Hĺbka:

Šírka:

Ø ústia:

Ø dna:

Ø max:

Dĺžka:

Tvar objektu/hrob. jamy:

Popis:

Datovanie:

Inventár + príř.č.:

Dokumentácia kresbová:

Zapísal:

Foto:

Objekt/hrob vybratý
dňa:

Nálezový list č.

Obec, časť obce, katastrálne územie:

Poloha:

Druh náleziska:

± 0,0 bod výskumu:

Rok výskumu:

Vedúci výskumu:

Hrob č.:

Sonda:

Sektor:

Vrstva:

Kontext:

Objekt č.:

Poloha
kostry:

Úprava hrobu:

Orientácia:

Hĺbka:

Šírka:

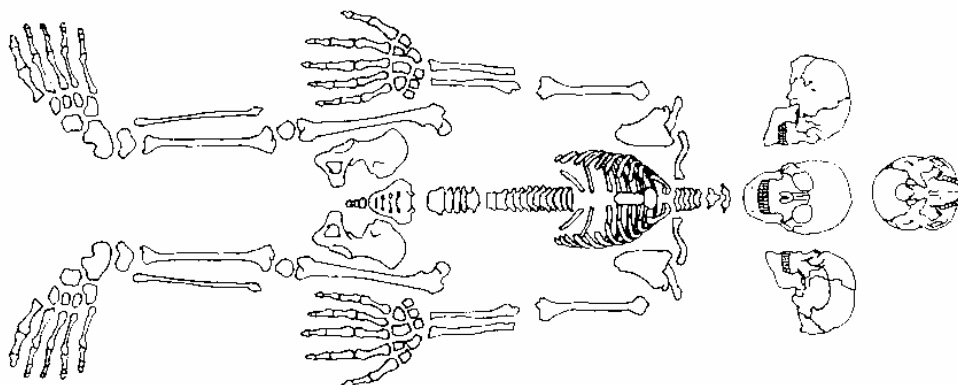
Ø ústia:

Ø dna:

Ø max:

Dĺžka:

Tvar objektu/hrob. jamy:

Popis:

Datovanie:

Inventár + príř. č.:

Dokumentácia kresebná:

Zapísal:

Foto:

Objekt/hrob vybratý dňa